

Tale ved Nordisk Folkerigsdag den 23. juli 2005

Fiskeri og selvstændighed

Af Bent Rulle

Jeg skal i dag sige lidt om fiskeri og selvstændighed. Hvis vi ser tilbage, har fiskeri og selvstændighed været eet. Jeg vil sige, at det vel mere end nogen som helst andre erhverv har været det opbyggende faktum i alle kystbyer og landingspladser i Danmark og de Nordiske lande.

I Danmark delte man fangsten efter en nøje plan, afhængig af hvor mange redskaber den enkelte fisker ombord ejede, og hvem der ejede båden. Det gjorde, at alle mand var selvstændige og ivrige efter at vedligeholde deres grej. Det gav en stolthed og en værdighed, der forplantede sig til familierne og til de omliggende samfund på en måde, som skabte såvel egne som fælles værdier. Det var en kultur, vi kan være stolte af, og indtil de politiske indgreb startede i begyndelsen af 1970'erne fandtes der ikke mere hæderlige og retsbevidste mennesker end fiskerne.

Fiskerne stolede på myndigheder og politikere og troede, at retfærdighed og logik var en naturlig del af samfundsordenen; derfor varede det længe inden den politiske utroskab og den kendsgerning, at de fleste solgte deres holdninger og løfter for politisk profit eller økonomiske vindinger, gik op for fiskerne. Selv i dag er det svært for mange fiskere at forstå, "hvor" råddent det politiske system er, når det drejer sig om fiskeri.

Hvis vi går tilbage til begyndelsen af 1970'erne, var der næsten ingen bureaukrati omkring fiskeriet, nogle forskere og lidt fiskerikontrol, det var alt. Til gengæld var der utroligt mange beskæftiget med forædling, distribution og transport af fisken, altså et sundt erhverv uden nassere og uden indblanding fra ukyndige og uvidende. Dette skulle få en katastrofal ændring, som startede med DKs indtræden i EF i 1972 og nogle embedsmænds voldsomme lyst til at lægge fiskeriet i rammer og styre et fiskeri, der var vidt forskelligt i de lande, der var medlemmer af EF.

Desværre vidste de ikke, hvad de havde med at gøre. De troede de kunne opbygge modeller, som fiskeriet kunne tilpasses, og de lavede en kæmpe fejl som aldrig har kunnet rettes: De fik vedtaget en fordelingsnøgle til fordeling mellem landene i 1983, som gik på fiskemængder i ton, og troede at denne fordelingsnøgle kunne bruges til at styre fiskeriet med.

Nogle år senere i 1988 gik det op for embedsmændene, at det ikke gik, idet nogle lande opbyggede kæmpe fiskeflåder i ly af en fejlagtig biologisk rådgivning, og man lavede F.U.P.¹ programmer til sideløbende at styre fiskerflådens kapacitet.

Havde man nu holdt tingene sammen, altså koblet fordelingsnøglen og kapacitetsnøglen sammen, var det måske ikke gået så galt, men det var umuligt

¹ Flerårige Udviklings Programmer (red.)

politisk og hvert fjerde år, når F.U.P. programmerne udløb, skulle Holland, Frankrig, Belgien og Storbritannien have tilgivelse for at de havde overskredet deres kapacitetsmål, og ministerrådet flyttede tallene. De pågældende lande måtte fange færre og færre legale fisk på grund af nedsatte kvoter men med en større og større flåde af nye effektive fartøjer. Dette gjorde, at biologerne begyndte at indregne illegale fangster i deres rådgivning, så de mængder, der måtte fanges legalt, blev mindre og mindre. Tyveri blev også accepteret.

De der blev overvåget som Danmark, måtte altså fange mindre på grund af andres overfiskeri. Hverken Danmark eller EU har nogensinde formået at få bragt tingene i balance, men har forsøgt masser af bureaukratiske tiltag som havdage, lukkede områder, tilmelding af fangst m.m. Ingenting af dette bringer tingene i balance, men gør livet surt og knækker fiskerens retsbevidsthed, idet der ingen logik og retfærdighed er i påfundene, og de gør fiskeren ulovlig inden han forlader havnen.

Hvad har så alt dette med selvstændighed at gøre?

Den fuldstændig fejlslagne EU fiskeripolitik har sat de enkelte landes reguleringspolitik på en hård prøve. I Danmark holdt man fast i et fælles system med rationer efter skibenes størrelse, et system der trods mange svagheder er det mest retfærdige, idet det anerkender lige ret til alle fiskere til at fiske på en fælles ressource. Problemet er naturligvis, at der er for lidt fisk afsat på grund af de tidligere nævnte årsager.

Der kommer så et nyt spørgsmål ind, idet I.O.K.² – individuelle omættelige kvoter bringes stærkere på bane. Det er især banker og finansfolk, der ser nogle økonomiske muligheder. At systemet vil sparke den selvstændige fisker ud og vil ødelægge fiskersamfund og servicefag er noget økonomiske bagmænd ikke tager højde for.

Den dygtige, selvstændige, stolte og hæderlige fisker er blevet misbrugt og mishandlet i et politisk økonomisk spil, der ikke levner plads til de mennesker, der har skabt de værdier der nu skal spilles om. Der er kun plads til rå spekulation og hurtige arbejdsfri indkomster.

Jeg kan nævne, at i Norge handles der pr. år for 140 mia kr. fiskekvoter, medens der fiskes for 11 mia, og i Danmark, hvor IOK på sild blev indført i 2002, er hovedparten af ejerskabet nu på 3 hænder.

Den fælles ejendom et land ejer i havets fisk, som fiskeren gennem generationer har vundet hævd på at fange – kan den gives væk? kan den sælges før den er fanget?

Mit svar er nej, og den islandske højesteret er enig med mig, men de islandske politikere underkendte deres egen højesteret.

Selvstændighed og fiskeri vil om føje år være en saga blot.

² Individuelle Omsættelige Kvoteandele (red.)